

יוני 2020

אל"ם זלמן שלו (פרידמן) – מפקדו החמישי של חיל הקשר והאלקטרוניקה

מאת: אל"ם (בדימוס) דניאל רוזן

נולד בשנת 1923 בחיפה. למד בבית הספר הריאלי. הצטרף ל'הגנה' בשנת 1938. היה מדריך קשר במשטרת המנדט בשנים 1941-1942. בשנת 1942 התגייס לצבא הבריטי, עבר קורס קשר קווי וקשר רדיו והוצב בפלוגה ארץ ישראלית שהפכה לחלק מהבריגדה היהודית, נפצע בתאונה ובשנת 1944 הועבר ליחידת קשר בריטית. השתחרר בשנת 1946, בדרגת סמל. חזר לשרת ב'הגנה' כקצין קשר בחטיבת כרמלי. שירת בשורת תפקידים בתחום הקשר: קצין קשר חטיבת כרמלי במלחמת העצמאות, קצין שלישות וניהול במקשר"ר, סגן קצין קשר פיקודי בפיקוד צפון, קצין קשר פיקוד צפון (שם נפצע בתקרית אש), ראש ענף מבצעים במקשר"ר במלחמת סיני וסגן קשר"ר. מונה לתפקיד קשר"ר באוגוסט 1962 ועלה לדרגת אל"ם במאי 1963. השתחרר מצה"ל באוגוסט 1966, הקים את חברת AEL ישראל, חברה בת של חברת AEL האמריקאית, שבשנת 1983 שינתה את שמה ל'אלישרא' ועמד בראשה עד שנת 1986.¹ חתן פרס התעשייה (מטעם התאחדות התעשיינים) לשנת 1977. יו"ר אגף המתכת חשמל ואלקטרוניקה בהתאחדות התעשיינים (1983-1987). יו"ר דירקטוריון אורט ישראל (1993-2000). נפטר בשנת 2009.

סא"ל זלמן שלו (פרידמן) מונה כקצין קשר ראשי באוגוסט 1962, עלה לדרגת אל"ם במאי 1963 ושירת כקשר"ר עד אוגוסט 1966. הייתה לו תרומה מהותית בהכנת החיל למלחמת ששת הימים.

כקצין הקשר של פיקוד הצפון בתקופת "הקרב על המים"² התמודד זלמן עם בעיות קשר לא פשוטות, עם ציוד קשר מעודפי מלחמת העולם השנייה, בעזרתו היה קשה מאוד לספק קשר אמין לכוחות, בטופוגרפיה ההררית הקשה של הצפון, ונשען במידה רבה על קשר קווי ושיתוף פעולה הדוק עם משרד הדואר, שעובדיו הגישו לחיל הקשר סיוע רב.

כקשר"ר, המאמץ העיקרי של זלמן היה יישום תכניות ההצטיידות המסיביות שטוהה קודמו, אל"ם ישעיהו (אישי) לביא, בתנופה גדולה של עשייה, בניה והתפתחות, כדי לאפשר למפקדים שליטה יעילה וגמישה. מאמץ עיקרי של זלמן היה גיוס אנשים איכותיים, בעלי השכלה טכנולוגית, הכפלת כמות הטכנאים שהוכשרו בבתי ספר מקצועיים טרם גיוסם והוצאת אנשי קבע ללימודי הנדסת חשמל בטכניון, במימון צה"ל. מאמץ חשוב נוסף היה פיתוח והרחבת הקורס המתקדם לקציני קשר. הפעילות היסודית והמקיפה שבוצעה בהנחייתו איפשרה את קליטת הציוד החדש בכל תחומי פעילות החיל – תג"ס, ת"ג, רדיו טלפון, לוחמה אלקטרונית ועוד – והכינה את החיל למלחמת ששת הימים.

¹ חברת 'אלישרא' נרכשה בידי חברת 'תדיראן' בשנת 1986 ומוזגה לתוך חברת 'אלביט מערכות' בשנת 2011.
² 'הקרב על המים' בשנים 1964-1966 היה פעילות ישראלית לסיכול ניסיון סורי להטות את מקורות הירדן (נחל דן, בניאס וחצבאני), כך שלא יזרמו לירדן ההררי בשטח ישראל, אלא יעברו בתעלה מזרחית לכינרת אל הירמוך והירדן הדרומי.

זלמן היה זה שהוביל את המגמה של ייצור ציוד עבור החיל בתעשייה הישראלית, הן כסגנו של הקשר"ר ישעיהו לביא והן כקשר"ר. ייצור בישראל הוא דבר מובן מאליו היום, אך אז היה מעשה חלוצי, חדשני ונועז. הוא זכה, בשנת 1964, לקבל את מכשירי ה-GRC הראשונים שיוצרו בישראל, בהסכם ידע עם חברה אמריקאית, והוביל את ההחלטה להצטייד בציוד VRC/PRC, ציוד התג"ם החדש ביותר באותה עת,³ כמענה להגדלת הסד"כ המשוריין בצה"ל ופיתוח תפישת קרב משולב ביבשה, שיצרה מחסור באפיקי רדיו.⁴ ציוד זה יוצר בישראל, אף הוא בהסכם ידע עם חברה אמריקאית. הזמנות ראשונות לתעשייה הישראלית יצאו ביולי 1966.

כמנכ"ל חברת אלישרא הוסיף זלמן לתרום לחיל הקשר והאלקטרוניקה בתחומים מגוונים. חברת אלישרא הייתה לצה"ל ספק חשוב של ציוד הצפנה וציוד לוחמה אלקטרונית.

ביקור ראש הממשלה בחיל הקשר והאלקטרוניקה

מימין לשמאל: קשר"ר אל"ם זלמן שלו, מנכ"ל משרד הבטחון משה קשתי, סגן הרמטכ"ל אלוף חיים ברלב, ראש הממשלה לוי אשכול

³ ציוד זה נכנס לשימוש בצבא ארה"ב בשנת 1963.

⁴ בציוד VRC/PRC היו 920 אפיקים, בהשוואה לציוד ה-GRC: 120 אפיקים במק-126, 170 אפיקים במק-129, עם חפיפה של 10 אפיקים בלבד.

מכשיר קשר המיוצר בארץ - לשימוש צה"ל

מכשיר קשר שיוצר זו הפעם הראשונה כולו בארץ על-ידי
חברת ישראלית, מוכנס עתה על-ידי חיל-הקשר של צה"ל לשי-
מוש של כוחות היבשה.

סטנדרטי של צבא ארצות-הברית
והוא נמצא עתה גם בשימוש של
צבאות נאט"ו. חיל הקשר של צה"ל
מסד את ההזמנת לייצור כמות ניכר
ות של מכשירים אלה לחברת
"תדיראן", שמחנדיסיה הכניסו בו
שיפורים ושכלולים.

פתח את הטקס, שנערך באולם
ההרכבה של המפעל האלקטרוני,
יו"ר מועצת המנהלים של חברת
"תדיראן", סגן מנהל משרד הבטי-
חות מ. קשתי. הוא בירך את צוותי
המהנדסים, הטכנאים והעובדים של
המפעל, על הישגם בייצור מכשיר
חדש ומסובך זה ועמד על ההתי-
פתחות הגדולה שחלה במפעל הא-
לקטרוניקה של "תדיראן" ובמהל-
קת האלקטרוניקה של התעשייה
האווירית, שערך ייצורם הגיע ב-
1963/64 ל-12 מיליון לירות.

מנהל "תדיראן", א. כספי דיבר
על חיוניותה של התעשייה האלק-
טרונית לקידום רמתה הטכנולוגית
של המדינה ועל חשיבותה למערכת
הבטחון.

סגן שר הבטחון ש. פרס אמר,
כי היום שבו הושלם ייצור מכ-
שיר הקשר בעבור צה"ל, הוא חמ-
דור השוב של התעשייה האלקטרו-
נית הצעירה בישראל.

לאחר-מכן מסר מנהל המפעל ע.
מאיר את המכשיר לקצין קשר
ראשי, שהודה לעובדי המפעל על
הישגם.

אתמול לפני הצהריים נמסר מכ-
שיר הקשר, בטקס קצר, על-ידי
היצרן, המפעל האלקטרוני של הב-
רת "תדיראן", לידי קצין קשר רא-
שי אלוף-משנה ז. שלו.

מכשיר הקשר (מקלט-משדר) הוא
בעל תדירות גבוהה והסווח שלו
הוא 25-30 ק"מ. זהו מכשיר קשר

ביקור מפקד גייסות השריון בחיל הקשר

מימין לשמאל: מפקד בה"ד 7 סא"ל (לימים תא"ל) פנחס (פינו) שחר (בלאו), מפקד גייסות השריון אל"ם (לימים אלוף) ישראל טל, קשר"ר אל"ם זלמן שלו

הקשר"ר, אל"ם זלמן שלו (במרכז) עם הרמטכ"ל רא"ל יצחק רבין ונספחים זרים

הקשר"ר אל"ם זלמן שלו (במרכז, בכובע מצחייה) עם אנשי מפקדת המחנה
מימין סגן קשר"ר סא"ל משה (מוסיק) גדרון ומשמאל מפקד המחנה רס"ר בני שפירא